

А. С. Перепелиця, здобувач кафедри міжнародних економічних відносин, старший викладач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу, ХНУ імені В.Н. Каразіна

ГЕНЕЗА ПРОЦЕСУ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СВІТОГОСПОДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ

A. Perepelytsia, Competitor of International Economic Relations, a senior lecturer in travel business and geography School of International Economic Relations and Travel Business of V.N. Karazin Kharkiv National University

GENESIS OF THE INFORMATIZATION PROCESS OF ECONOMIC DEVELOPMENT

Метою статті є аналіз теоретичних концепцій та напрацювань вітчизняних і зарубіжних науковців у сфері інформатизації та інформаційного суспільства, а також дослідженню особливостей розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних технологій у сучасних умовах. Зроблено висновок про необхідність розвитку інформатизації в умовах глобалізації світогосподарських процесів на рівні окремих компаній та використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, що активізує обмін ідеями та інформацією між різними країнами, розширює знання споживачів про іноземні товари, істотно зменшує вартість інформаційних послуг тощо.

The purpose of the article is to analyze theoretical concepts and achievements of domestic and foreign scientists in the field of information and information society, as well as to study the peculiarities of the development of the world market of information and communication technologies in modern conditions. The conclusion is made on the necessity of the development of informatization in the conditions of globalization of world economic processes at the level of individual companies and the use of modern information and communication technologies that activates the exchange of ideas and information between different countries, expands the knowledge of consumers about foreign goods, significantly reduces the cost of information services, etc.

Ключові слова: інформаційні технології, інформатизація, глобалізація, економічний розвиток, міжнародні торговельні підприємства, методичний підхід, світове господарство, менеджмент, автоматизація, комп'ютерні мережі, економічна ефективність, інформація, маркетинг.

Key words: information technologies, informatization, globalization, economic development, international trade enterprises, methodological approach, world economy, management, automation, computer networks, economic efficiency, information, marketing.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сучасному етапі розвитку світового господарства принципово важливим чинником економічного зростання є інноваційна та науково-технічна політика держави.

Одними з інноваційно пріоритетних галузей економіки є галузі інформаційної сфери та інформатизація. Зростання ролі інформатизації в діяльності суспільства, функціонування інформаційних систем, їх використання в економічній діяльності потребує більш глибокого дослідження.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ

Місце інформації в економічній системі та функціонування інформаційного ринку в умовах сучасних світогосподарських процесів, у тому числі в контексті глобального економічного розвитку, знайшло належне висвітлення у працях таких вчених, як О. Довгаль [5], Д. Дубов [7], К. Беліченко [3], С. Гатєж [11], А. Гафіяк [10], А. Голіков [4], С. Гнатюк [7], О. Ожеван [7], В. Сідоров [4], Н. Казакова [4], Ю. Козак [8], Н. Логвінова [8], А. Філіпенко [9], О. Фінагіна [10], А. Чорна [11], С. Якубовський [8].

Водночас залишається багато невирішених питань щодо співвідношення інтеграційних процесів і процесів інформатизації світового господарства, зокрема в контексті становлення нової економіки знань, що зумовило актуальність обраної теми дослідження у теоретичному і практичному плані.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Автор статті поставив собі за мету розглянути зміст інформатизації та інформаційного суспільства, а також дослідити особливості розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних технологій в сучасних умовах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Стан ІТ-індустрії, інформатизації в економічному розвитку будь-якої країни займає важливе місце. Ще у 1977 р. спеціальна комісія сенату США зробила висновок про перспективи розвитку науки та технології, яким буде приділено більше уваги, ніж будь-якому іншому складнику національної політики або національних програм [12]. Було відмічено, що "у передових країнах розвиток інформатизації, розробка та впровадження тех-

нологічних інновацій — вирішальний фактор соціального й економічного розвитку, гарантія економічної безпеки". Так, наприклад, у США приріст національного доходу на душу населення за рахунок цього фактора в останні роки становить до 90 % [12]. Отже, у сучасному світовому просторі рівень інформатизації стає вирішальним у визначенні рівня економіки держави.

Але існуючі методологічні підходи не пов'язують перехід економіки до інформаційної стадії розвитку з процесами еволюційних змін в ринкових інститутах, викликаних зростаючою значимістю інформаційних ресурсів в економіці та поширенням інформаційних технологій. Удосконалення методологічних підходів та їх адаптація до сучасних соціально-економічних процесів вітчизняної економіки в умовах інформатизації суспільства має практичну значимість при виявленні особливостей становлення інформаційної економіки України, як й інших постсоціалістичних держав, а також країн світу. Вивчення цих особливостей допоможе виробити правильну стратегію інформатизації країн світу в умовах глобального економічного розвитку.

Дослідниками було удосконалено понятійно-категоріальний апарат дослідження інформатизації світового господарства [3—5]. Визначено наступні поняття: інформаційна макроформація — формація взаємодії мережі Інтернет з матеріальним світом, характерною ознакою якої є процес радикальної модифікації принципових елементів цивілізаційної системи, визначальним вектором розвитку якої стає людина — джерело творчого капіталу, знань і досвіду, в якій міжнародний трансфер знання стає основним джерелом підвищення технологічного рівня, і як наслідок — добробуту країн, які в ньому беруть активну участь [3—5]. Вченими було досліджено поняття інтеграційно-технологічного кластера, під яким визначається спільність інформаційної та технологічної інфраструктури виробництва і поширення інформаційних знань, баз даних, а також стандартів якості, операцій і процедур суб'єктів, входження яких у структуру кластерів відбувається в момент їх включення в технологічний ланцюг "виробництво — трансфер — споживання" знання за умов, коли різні канали комунікації в соціальному і економічному контексті забезпечують ефективний інтерсуб'єктний трансфер норм, практик і компетенцій, а також координацію процесів навчання [3—5].

Аналіз еволюції та впровадження інформатизації свідчить про те, що у розвинених країнах світу відбувся перехід від індустріальної до інформаційної сервісно-технологічної економіки, при цьому більша частина ВВП забезпечується діяльністю з виробництва, обробки, зберігання та поширення інформації та знань. Ключовою основою переходу до суспільства знань було усвідомлення урядами важливості побудови інформаційного суспільства. Еволюційний розвиток світової економіки останніми роками визначається істотним впливом інформаційно-комунікаційних технологій, їх широким використанням у всіх сферах людської діяльності. Основними термінами, поняттями еволюційних процесів, що розглядаються, є "інформатизація", "інформаційні технології", "інформаційне суспільство", "суспільство знань" [7, с. 64].

При проведенні аналізу треба враховувати, що відбувається і еволюція термінів, понять. Поняття "інформатизація" найчастіше розглядається як процес широкомасштабного використання ІТ у всіх сферах соціально-економічного, політичного та культурного життя суспільства з метою підвищення ефективності використання інформації та знань для управління, задоволення інформаційних потреб громадян, організацій і держави та створення передумов переходу держави до інформаційного суспільства [6]. Однак треба відмітити, що термін "інформатизація" знайшов широке поширення лише в Росії, країнах колишнього СРСР та Китаї. Це було пов'язано, по-перше, з недостатньою розробленістю в 80—90-х роках минулого століття глосарію за тематикою "інформаційні технології" та "інформаційне

суспільство", по-друге, з деякими специфічними особливостями розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у цих країнах. Вони характеризувалися високим рівнем розвитку прикладних і спеціалізованих апаратно-програмних комплексів і вкрай слабкою телекомунікаційною інфраструктурою, яка ставала гальмом гармонійного розвитку інформаційного суспільства. Враховуючи значний прогрес в зазначених вище країнах в еволюційному напрямку, який розглядається, дані терміни стають все більш ідентичними [6].

У кінці ХХ-го століття науково-технічний прогрес спричинив глобальну інформатизацію світогосподарського розвитку [11]. В світовому господарстві інформатизація стала одним з важливіших факторів підвищення ефективності суспільного виробництва. Інформаційні ресурси та технології є необхідною умовою ефективної діяльності в усіх сферах життя суспільства [10, с. 61].

Пріоритетні напрями інформатизації світового господарства впливають з наступних визначень:

— інформатизація — сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки;

— засоби інформатизації — електронні обчислювальні машини, програмне, математичне, лінгвістичне та інше забезпечення, інформаційні системи або їх окремі елементи, інформаційні мережі і мережі зв'язку, що використовуються для реалізації інформаційних технологій;

— інформаційна технологія — цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування [1].

Таким чином, пріоритетні напрями інформатизації світового господарства — це удосконалення, розвиток складових наведених вище процесів, засобів інформатизації й інформаційних технологій, а також їх інтеграція. Важливим є динаміка глобального економічного розвитку у контексті інформатизації світового господарства.

Інформатизація глобального економічного розвитку безпосередньо пов'язана з трансформацією процесів в інформаційній економіці, або економіці знань. У роботах досліджувалися теоретико-методологічні засади становлення інформаційної економіки, а саме концептуальна архітектура інформаційної економіки, модель багатовекторного простору економіки знань, концептуальна схема моделі виробництва кодифікованого, неявного, кодифікованого знання з неявним компонентом, на основі яких формується комплексний конструкт ландшафту трансферу знання як узагальненої схеми формування базисних передумов становлення інформаційної економіки знань. Вченими досить ґрунтовно досліджено теоретичні засади інформаційної економіки, а саме трактування поняття "інформаційна економіка" як у загальному вигляді (особливий режим ациклічного неінфляційного зростання, а також система виробництва і розповсюдження інновацій, забезпечення науково-технологічного прогресу через синергетичне об'єднання її компонентів: інформаційного, мережевого і когнітивного), так і у широкому (інформаційний тип макроекономічного розвитку, за якого довгострокове зростання не порушується інфляцією і не переривається рецесією) і вузькому (сфера виробництва і розповсюдження інформаційних технологій) розумінні; кількісні засади вимірювання інформаційної економіки, а саме аналіз кількісних характеристик глобальної економіки знань з використанням композитного індикатора "індекс інформаційної економіки знань", який може

розраховуватись як для окремої країни, так і для світу в цілому, з використанням якого можна визначити глобальні тренди розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (абоненти мобільних мереж; користувачі мережі Інтернет; абоненти стаціонарних телефонних мереж; користувачі мобільного Інтернету; користувачі дротового Інтернету).

Не протирічають цим висновкам дослідження Філіпенка А.С. Він стверджує, що цивілізаційне (глобальне) економічне знання почало формуватися на стані становлення світового ринку (кінець XV—XVI ст.), у процесі розгортання першої промислової революції (XVIII ст.) і поглиблення міжнародного поділу праці, визрівання цілісної світогосподарської системи (кінець XIX ст.). Нині головними системотворчими чинниками у світовій економічній системі, які цементують її цілісність та внутрішню єдність, є науково-технологічна революція і насамперед її інформаційно-інтелектуальна домінанта; інтернаціоналізація та глобалізація усієї господарської діяльності; ринкові детермінанти й важелі, особливо різноманітні фінансові інструменти. У цілому це зумовлює появу небаченої суперсистеми фінансово-інформаційних зв'язків у масштабах планети. Головна особливість сучасної економічної еволюції полягає у переході від енергетичної до інформаційної складової, що детермінує відповідні зміни у змісті й характері праці, в її поділі та кооперації в національному й глобальному масштабах. Отже, основне парадигмальне зрушення міститься у площині інформаційно-інтелектуальних координат виробництва і праці та в їхній суспільно-економічній структурі [9, с. 347]. Також науковець стверджує, що розвиток сучасних глобалізаційних процесів зумовив появу глобальних економічних мереж і, відповідно, глобальних вартісних ланцюгів (global value chains).

На думку Голікова А.П., неможливо не враховувати взаємозалежність розвитку світогосподарських процесів та рівня інформатизації кожної країни у сучасних умовах глобалізації. Як стверджує вчений, основою могутності в доіндустріальну епоху були земля та кількість залежних людей, в індустріальну — капітал і джерела енергії, у постіндустріальну — знання, технології та кваліфікація людей. Відповідно до цього, спочатку домінуючою галуззю економіки було сільське господарство, потім — галузі добувної та обробної промисловості, сучасний світ характеризується поряд з високим рівнем розвитку сфери послуг та обробної промисловості, — прогресивними інформаційними процесами [4, с. 68].

У зв'язку з цим, як вважає Довгаль О.А., ще до початку XXI ст. система міжнародних взаємозв'язків якісно видозмінилася. Склалися єдині економічні простори, включаючи десятки держав. Співробітництво щодо забезпечення міжнародної стабільності та безпеки, розв'язання проблем екології і багатьох інших стало умовою подальшого існування людства. Розвиток системи радіо- і телекомунікацій, Інтернету призвело до виникнення єдиного, глобального інформаційного простору [5, с. 82].

У своїх наукових працях Голікова А.П., Сідорова В.І. та ін. відзначають, що сучасна глобалізація є продуктом епохи постмодерну, переходу від індустріальної до постіндустріальної стадії економічного розвитку. Її найголовнішими ознаками виступають: зростаюча взаємозалежність національних економік різних країн, цілісність і спільність світового господарства, посилення відкритості внутрішніх ринків, поглиблення географічного розподілу праці. Головною особливістю глобалізації на сучасному етапі є інтернаціоналізація світового господарства. Проста сукупність національних економік поступово перетворюється в єдину систему світового господарства. При цьому відбуваються фундаментальні зміни щодо змісту і форм міжнародного поділу праці: на перший план виходять все більш складні,

наукомісткі та високотехнологічні виробництва; міжнародна торгівля від готових виробів переорієнтується на напівфабрикати, деталі та технологічні операції; обмін матеріальними продуктами поступово доповнюється і замінюється торгівлею послугами, інформаційно та іншими "нематеріальними продуктами"; розвиваються міжнародні консалтингові послуги, інжиніринг та ін. процеси, пов'язані з інформатизацією суспільства [4, с. 46; 9, с. 78].

Щодо сучасного етапу розвитку міжнародних інтеграційних процесів, то Беліченко К.О. вважає, що вони характеризуються докорінною зміною базисних засад інтеграційної взаємодії країн, серед яких провідне місце займає інформатизація економічного розвитку [3]. Інформаційна економіка у вузькому розумінні — це сфера виробництва і розповсюдження інформаційних технологій; у широкому розумінні — інформаційний тип макроекономічного розвитку, при якому довгострокове зростання не порушується інфляцією і не переривається рецесією [2; 3]. Так чим вченим запропоновано композитний індикатор "індекс нової економіки знань". З його допомогою визначено глобальні тренди розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, крім того здійснено введення в науковий обіг поняття "інтеграційно-технологічний кластер", під яким запропоновано розуміти спільність інформаційної та технологічної інфраструктури виробництва і поширення знання, ресурсних і капітальних баз, а також стандартів якості, операцій і процедур суб'єктів, входження яких у структуру кластерів відбувається в момент їх включення в технологічний ланцюг "виробництва — трансфер — споживання" знання за умов, коли різні канали комунікації в соціальному і економічному контексті забезпечують ефективний інтерсуб'єктний трансфер норм, практик і компетенцій, а також координацію процесів навчання.

Таким чином, Беліченко К.О. підкреслює, що інформаційна економіка — це особливий режим ациклічного неінфляційного зростання, а також система виробництва і розповсюдження інновацій, забезпечення науково-технологічного прогресу через синергетичне об'єднання її компонентів: інформаційного, мережевого та когнітивного. Вченим запропоновано узагальнена схема формування базисних передумов становлення нової економіки знань, яка базується на моделі багатовекторного простору інформаційної економіки знань, концептуальній моделі виробництва кодифікованого, неявного, кодифікованого знання з неявним компонентом та виділенні ключових особливостей сучасних епістемологічних спільнот [3].

Деякі дослідники вважають, що основними важелями розвитку сучасного інформаційного простору є Інтернет-технології та високотехнологічний товарний імпорт, а саме: розвиток реінжинірингових технологій, заснованих на декомпозиції імпортованих високотехнологічних товарів, стимулює формування власних знанняємних галузей, вихід яких на глобальний ринок знань сприятиме підвищенню конкурентоспроможності кластеру в інформаційній економіці [3—5; 10; 11].

Управлінські стратеги західних країн вважають, що одним зі шляхів різкого підвищення рівня конкурентоспроможності є вирішення завдання об'єднання в рамках господарських комплексів гнучкості та адаптивності дрібносерійного виробництва з низькими витратами і високою продуктивністю праці масового виробництва. Технологічною складовою цього процесу є широка автоматизація і комп'ютеризація всіх видів виробничо-управлінських операцій на базі підвищення кваліфікації працівників і вдосконалення всього комплексу організаційно-управлінських структур. Компанії, прихильники технології промислової ери, неминуче приречені на структурне виродження. Розраховувати на успіх у майбутньому може лише та компанія, яка зуміє "осідлати мегатенденцію", "оволодіти технологіями "трьох К", котрі невіддільні від суспільства інформатики. До

них відносять комп'ютери, комунікація, контроль (управління) — три елементи, що становлять серцевину вищої технології [6]. Вчений розкриває значимість "трьох К", порівнюючи їх з функціями людського організму. Комп'ютери — це люди, комунікації — нервова система, контроль — органи руху. Так само, як взаємодія цих трьох систем організму дає змогу здійснювати комплексну діяльність, технології "трьох К" забезпечують компанії нормальну життєдіяльність у суспільстві інформатики [8, с. 75].

Формування інформаційного профілю в системі міжнародної спеціалізації є ключовим фактором розвитку інноваційних процесів, що відбиває еволюційну та циклічну природу інноваційної складової сучасного глобального економічного розвитку. Нові інформаційні технології, революція в засобах комунікації, багатосторонньо узгоджена лібералізація ринків товарів і послуг, що різко скорочує час і стискає простір економічної діяльності, принципово змінюють світове господарство, зумовлюють прискорення економічної глобалізації. В результаті останньої, в свою чергу, зростає ступінь відкритості, рівень взаємозалежності національних господарств. Причому ключовим провідником та інструментом глобалізації лишається міжнародна торгівля, яка не тільки поширюється на нові предметні сфери, але й опосередковує інші форми світогосподарських зв'язків та міжнародного співробітництва — рух капіталів, технічну співпрацю, диверсифіковані форми сучасної виробничої кооперації.

Процес глобалізації надає можливість нового виміру світовому господарству й зумовлює його нові кількісні та якісні характеристики, серед яких однією з найбільш важливих є традиційна інтернаціоналізація капіталів, яка доповнюється інтернаціоналізацією наукових досліджень. За останні десятиліття інтернаціоналізація досліджень і розробок стала невід'ємною частиною економічної глобалізації. Найбільшого поширення міжнародне співробітництво в галузі досліджень і розробок отримало в інформаційних технологій, хімічній та фармакологічній галузях. Одним з найперспективніших факторів економічного розвитку є інновації та інформаційні технології, зокрема новітні форми організації бізнесу за допомогою використання глобальної електронної системи [5, с. 85].

На тепер промисловість низки країн світу вступає в інформаційну стадію розвитку. Її характерними рисами є: висока наукоємність виробництва, пріоритет якості над кількістю, безперервність характеру структурних змін виробництва, широке впровадження "ноу-хау". Засоби зв'язку, які продукують і передають інформацію відносяться до сфери матеріального виробництва. Інформація, витрати на її продукування, трансформацію і передачу входять складовою частиною в кінцеву продукцію будь-якого виробництва. У класичному розумінні зв'язок являє собою систему інформаційної комунікації у вигляді сукупності спеціальних організаційно-технічних і інженерних пристроїв по зберіганню, перетворенню і передачі інформації на відстані. У сучасну епоху — епоху переходу людства до інформаційної стадії розвитку, зв'язок і засоби її здійснення переживають бум свого зростання. Під впливом науково-технічного прогресу відбуваються істотні зміни в світовій системі зв'язку. Широко впроваджується електронна техніка, канали супутникового зв'язку, волоконно-оптичні кабелі, цифрові технології. Велику популярність придбала система комп'ютерного зв'язку через Інтернет. Її мережа нині охопила практично всю територію планети. Великі можливості ця система має в області міжнародної комерційної діяльності. Центри інформаційного обслуговування, як правило, створені й успішно функціонують в економічно розвинених країнах. Вони покликані стежити за всіма змінами в законодавстві, нормативних актах, наявністю інструктивних і методичних матеріалів, товарно-матеріальних ціннос-

тях, за кон'юктурою ринку, кредитно-банківською сферою, станом цінних паперів, суб'єктами підприємницької діяльності [4, с. 57].

У період науково-технічної революції відбувається "інформаційний вибух", коли обсяг наукових знань та кількість джерел інформації зростають швидкими темпами. Процес переходу до машинної обробки інформації, а саме автоматизація охопила не тільки виробництво, а й сферу розумової праці (науку, освіту, фінанси) та сферу послуг. Вона полягає у створенні автоматизованих систем управління, які збирають і опрацьовують величезну кількість інформації, інформаційних банків даних, загальнодержавних інформаційних систем. Таким чином, в епоху науково-технічної революції виник новий ресурс світового господарства — інформаційний. Основу інформаційних ресурсів становлять результати науково-дослідної конструкторської розробки, які дають змогу створювати наукомісткі вироби, використовувати нові технічні й наукові винаходи. Як особливу частину виділяють інформацію, доступну для автоматизованого пошуку, зберігання та обробки (програми, бази даних, бази знань, документи тощо) та для широкого використання (мережа Інтернет). Перетворення інформації в економічний ресурс привело до інформатизації суспільства, що створило умови для формування нової моделі розвитку економіки, становлення постіндустріального суспільства. В умовах інформаційної революції першою та необхідною умовою існування інформаційних ресурсів є їх постійне розширення та оновлення. Найменша затримка країни в нагромадженні та оновленні інформації веде до її відставання, втрати позицій на світовому ринку [3].

Отже, інформатизація не тільки виступає універсальним елементом технологічного прогресу, а й набуває рис інформаційно-інноваційної компоненти у формуванні стратегії міжнародної конкурентоспроможності. В цьому контексті державна стратегія глобального інноваційного розвитку в умовах сучасних міжнародних економічних відносин та глобальної конкуренції повинна базуватися на концепції розвитку інформатизації, яка є її концептуальною основою.

Метою інформатизації є найбільш повне задоволення інформаційних потреб в усіх сферах діяльності, підвищення ефективності суспільного виробництва, сприяння стабілізації суспільно-політичних відносин у державах на основі впровадження засобів інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, комп'ютеризації і сегменту мережі Інтернет [10].

Глобальні інформаційно-комунікаційні мережі сприяють координуванню виробництв у світовому господарстві таким чином, що міжнародні підприємства, які знаходяться в різних частинах світу, виробляють один і той самий кінцевий продукт. Розвиток інформатизації у глобальному економічному просторі сприяє відкриттю нових ринків для міжнародних торговельних підприємств, міжнародних транснаціональних корпорацій, та інших організацій, які не лише здійснюють експорт, а й створюють виробничі потужності для місцевих виробників. Загальною передумовою розвитку інформатизації в умовах глобалізації світогосподарських процесів на рівні окремих компаній є використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, що активізує обмін ідеями та інформацією між різними країнами, розширює знання споживачів про іноземні товари, істотно зменшує вартість інформаційних послуг тощо.

ВИСНОВОК

Під час дослідження сучасного стану інформатизації світогосподарського розвитку треба визнати незаперечний факт, що інформаційна складова глобалізації пов'язана насамперед із джерелами, факторами та формами інформатизації. Таким чином, при дослідженні питання інформатизації глобального економіч-

ного розвитку необхідно враховувати інформаційні технології, інвестиції, робочу силу, інтелектуальні та фінансові ресурси, менеджмент і маркетинг тощо. Однією з форм прояву глобалізаційних процесів є підвищення ролі інформаційних і комунікаційних технологій в економічному розвитку. Провівши аналіз сучасного стану питань пов'язаних з інформатизацією глобально-економічного розвитку, можливо дійти висновку, що рівень інформатизації стає одним з головних факторів розвитку країни у сучасних умовах розвитку світогосподарських процесів. Тому це питання потребує визначення теоретико-методологічних засад та практичної реалізації. Узагальнено визначення поняття інформатизації у аспекті глобального економічного розвитку, яке є відмінним від існуючих з урахуванням взаємодії з існуючими світогосподарськими процесами. Запропоновано розуміти інформатизацію в умовах глобалізації економіки як один із основних процесів зі світогосподарських, яких формує інформаційне середовище та є інформаційною базою для розвитку ітераційних процесів, міжнародних економічних відносин тощо. Але деталізація цього процесу неможлива без його дослідження інформатизація як концептуальної основи глобального інноваційного розвитку.

Література:

1. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. Редакція від 02.12.2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>
2. План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" у 2015 році: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 213, із змінами, від 22 липня 2015 р. // Офіц. вісн. України. — 2015 р. — № 60. — Ст. 1981.
3. Беліченко К.О. Розвиток інтеграційних процесів у контексті інформатизації світового господарства [Текст]: автореферат. канд. екон. наук, спец.: 08.00.02 — світове господарство і міжнародні економічні відносини / К.О. Беліченко. — Донецьк: Мін-во освіти і науки, молоді та спорту Укр. Донецький нац. ун-т, 2012. — 22 с.
4. Географія мирового хозяйства [Текст]: учебное пособие / А.П. Голиков, Ю.П. Грицак, Н.А. Казакова, В.И. Сидоров. — К.: Центр учебной литературы, 2008. — 192 с.
5. Довгаль О.А. Тенденції розвитку глобального економічного простору: альтернатива вибору / О.А. Довгаль, Г.В. Довгаль // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. — Х.: Міжнародний Слов'янський університет, 2012. — Т. 15. — № 1. — С. 80—88.
6. Інформатизація [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Информатизация>
7. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості. Аналітична доповідь / Д.В. Дубов, О.А. Ожеван, С.А. Гнатюк. — К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2010. — 64 с.
8. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності [Текст]: навч. посібник / С. О. Якубовський [та ін.]; ред.: С.О. Якубовський, Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова. — 2-ге вид., перераб. та доп. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 472 с.
9. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія [Текст]: підручник / А.С. Філіпенко. — К.: Либідь, 2008. — 408 с.
10. Фінагіна О.В. Стратегічні напрями розвитку інформатизації національної економіки / О.В. Фінагіна, А.М. Гафіяк // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка "Економіка і регіон". — Полтава: Полтавський національний технічний університет, 2009. — № 2 (21). — С. 61—63.

11. Чорна А.А. Місце України у світових процесах інформатизації / А.А. Чорна, С.І. Гатеж [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_DNIS_2009/Economics/48636.doc.htm

12. Net Index Explorer [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://explorer.netindex.com/>

13. UNWTO Tourism Highlights, 2016 Edition [Electronic recourse]. — Way of access: <http://www2.unwto.org/en>

14. Державна служба туризму і курортів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/>

15. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1998), The Law of Ukraine "On the National Informatization Program", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80> (Accessed 15 March 2018).
 2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution "Action Plan for the implementation of the Program of Action of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Strategy for Sustainable Development "Ukraine 2020" in 2015", Ofits. visn. Ukrainy, vol. 60.
 3. Bielichenko, K.O. (2012), "Development of integration processes in the context of informatization of the world economy", Ph.D. Thesis, Economy, Min-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukr. Donetsk'kyj nats. un-t, Donetsk, Ukraine.
 4. Holykov, A.P. Hrytsak, Yu.P. Kazakova, N.A. and Sydorov, V.Y. (2008), *Heohrafiya myrovoho khoziajstva* [Geography of the world economy], Tsentr uchebnoj lyteratury, Kyiv, Ukraine.
 5. Dovhal', O.A. and Dovhal', H.V. (2012), "Trends in the development of the global economic space: an alternative to choice", *Visnyk Mizhnarodnoho Slov'ians'koho universytetu*, vol. 15, no. 1, pp. 80—88.
 6. wikipedia (2018), "Informatization", available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/Informatization> (Accessed 15 March 2018).
 7. Dubov, D.V. Ozhevan, O.A. and Hnatiuk S.L. (2010), *Informatsijne suspil'stvo v Ukraini: hlobal'ni vyklyky ta natsional'ni mozhlyvosti* [Information Society in Ukraine: Global Challenges and National Opportunities], *Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen'*, Kyiv, Ukraine.
 8. Yakubovs'kyj, S.O. (2011), *Transnatsional'ni korporatsii: osoblyvosti investytsijnoi diial'nosti* [Transnational corporations: features of investment activity], 2d ed., *Tsentr uchbovoi literatury*, Kyiv, Ukraine.
 9. Filipenko, A.S. (2008), *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny: teoriia* [International Economic Relations: Theory], *Lybid'*, Kyiv, Ukraine.
 10. Finahina, O.V. and Hafiak, A.M. (2009), "Strategic directions of development of informatization of the national economy", *Naukovyj visnyk Poltav'skoho natsional'noho tekhnichnoho universytetu imeni Yurii Kondratiuka "Ekonomika i rehion"*, vol. 2 (21), pp. 61—63.
 11. Chorna, A.A. and Hatezh, S.I. (2009), "Ukraine's place in the world of informatization processes", available at: http://www.rusnauka.com/21_DNIS_2009/Economics/48636.doc.htm (Accessed 15 March 2018).
 12. Explorer (2018), "Net Index", available at: <http://explorer.netindex.com/> (Accessed 15 March 2018).
 13. UNWTO (2016), "Tourism Highlights", available at: <http://www2.unwto.org/en> (Accessed 15 March 2018).
 14. State Agency of Ukraine for Tourism and Resorts (2018), available at: <http://www.tourism.gov.ua/> (Accessed 15 March 2018).
 15. State Statistics Service of Ukraine (2018), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 15 March 2018).
- Стаття надійшла до редакції 22.03.2018 р.*